

ВСЕСВІТНЯ ІНІЦІАТИВА ПОСИЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ	1
ГОЛОВНА МЕТА: ЗМІЦНЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВОЛІ	2
СІМ НАПРЯМКІВ РОБОТИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ МГП	2
Блок 1: Посилення запобігання порушень МГП	4
1. Передовий досвід у сфері запобігання порушень	4
2. Національні комітети з питань МГП	5
3. МГП і мир	6
Блок 2: Розбудова спільного розуміння для ефективного захисту в умовах збройного конфлікту	7
4. Захист цивільної інфраструктури	7
5. Лікарні: досягнення ефективного захисту в умовах збройного конфлікту	8
6. Інформаційно-комунікаційні технології	9
7. Модернізація морської війни	10
УЧАСТЬ ДЕРЖАВ В ІНІЦІАТИВІ	11
КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ	11
ДОДАТОК I СХЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВСЕСВІТНЬОЇ ІНІЦІАТИВИ	12
ДОДАТОК II ЧАСОВІ РАМКИ	13

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ

Міжнародне гуманітарне право (МГП) — це ретельно розроблена галузь права. 75 років тому, коли були прийняті Женевські конвенції, держави взяли на себе зобов'язання дотримуватися сукупності досить детальних норм, що захищають людей під час збройних конфліктів. З часом Женевські конвенції були ратифіковані всіма державами світу, а МГП стало ще більш всеосяжним завдяки розвитку звичаєвого й договірному праву.

Утім, попри всесвітній консенсус, що лежить в основі Женевських конвенцій, сьогодні в зонах бойових дій по всьому світу дотримання навіть найпростіших норм разуче недостатнє. Жахливим чином і у руйнівний спосіб сучасні конфлікти демонструють, що МГП стикається з величезними проблемами у забезпеченні ефективного та значущого захисту людей у збройних конфліктах.

Водночас кількість збройних конфліктів зростає. На сьогодні МКЧХ зафіксував понад 120 конфліктів, багато з яких тривають десятиліттями, призводячи до все більш спустошливих людських, соціальних, екологічних та економічних втрат, і без жодних ознак мирного вирішення.

МКЧХ переконаний, що цю тенденцію можна і потрібно змінити. Десятиліттями працюючи на передовій, ми знаємо, що дотримання норм МГП рятує життя і зберігає людську гідність. Дотримання правил ведення війни можливе, якщо існує політична воля втілити на практиці принципи, викладені в Женевських конвенціях.

У багатьох конфліктах сторони, що воюють, зробили вибір на користь дотримання МГП, продемонстрували, що повага до МГП можлива, що військові та цивільні жертви війни можуть бути захищені. Таких прикладів дотримання надто мало, але вони можуть надихати і спрямовувати нас у нашій наполегливій роботі, націленій на краще дотримання до МГП усіма сторонами в усіх конфліктах.

Сьогодні МГП перебуває на роздоріжжі.

Всесвітня ініціатива з посилення політичної підтримки міжнародного гуманітарного права, започаткована Бразилією, Китаєм, Францією, Йорданією, Казахстаном, Південною Африкою та МКЧХ, має на меті зробити свій внесок на шляху до перелому низхідної спіралі недотримання МГП і відчаю. Її мета — подолати політичні розбіжності та глухі кути, бодай заради відновлення мінімальних засад гуманності під час війни. МГП — це сукупність норм, які не лише містять основоположні зобов'язання, з якими погодилися всі держави, але й надають практичні орієнтири щодо того, як навіть в надзвичайних умовах збройного конфлікту можна зберігати життя, фізичну недоторканність і гідність тих, хто не бере або припинив брати участь в бойових діях.

Цілі цієї ініціативи: по-перше, зробити МГП політичним пріоритетом на глобальному, регіональному та національному рівнях; по-друге, переорієнтувати дебати про збройні конфлікти на нагальну потребу висунення міжнародним співтовариством вищих вимог до сторін конфлікту щодо універсального, послідовного та сумлінного застосування МГП; і, по-третє, розпочати процес обговорення викликів, пов'язаних з окремими темами МГП, як-от запобігання порушенням правил ведення бойових дій, щоб виробити чіткі рекомендації для їх усунення. Ініціатива передбачає вироблення конкретних і практичних рекомендацій для відповіді на ці виклики. Вона завершиться знаковою зустріччю на підтримку гуманності під час війни наприкінці 2026 року.

Ця ініціатива покликана протягом двох років напрацювати низку конкретних і практичних рекомендацій для забезпечення кращого дотримання МГП, яке буде більш пристосованим до викликів майбутнього. Хоч жодне окреме зусилля не здатне миттєво змінити динаміку збройних конфліктів, ця ініціатива покликана поступово сприяти реальним змінам на місцях завдяки підходу, що поєднує посилення політичної підтримки з наданням конкретних рекомендацій.

Ми закликаємо усі Високі Договірні Сторони Женевських конвенцій приєднатися до цієї ініціативи задля зміцнення стійкої політичної волі до забезпечення поваги, дотримання та імплементації МГП. Ми керуємося єдиною метою: використовувати МГП як керівну основу для зменшення страждань і сприяння спрямуванню збройних конфліктів у русло мирного врегулювання.

ГОЛОВНА МЕТА: ЗМІЦНЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВОЛІ

Ініціатива ґрунтується на визнанні того, що кращого дотримання МГП неможливо досягти без сильної політичної підтримки. На чолі з Президентом МКЧХ ця організація взаємодіятиме з усіма державами, щоб заручитися підтримкою для кращої імплементації та дотримання МГП.

Для досягнення цієї мети 6 держав, які започаткували ініціативу разом з МКЧХ — Бразилія, Китай, Франція, Йорданія, Казахстан, Південна Африка — працюватимуть з МКЧХ над забезпеченням всесвітньої підтримки ініціативи, мобілізацією політичної волі на всіх континентах і підтримкою МКЧХ у прокладанні шляху до успішної зустрічі на підтримку гусманності під час війни, що відбудеться у 2026 році.

Протягом наступних двох років буде організовано серію брифінгів для всіх держав, зокрема через постійні представництва в Женеві та Нью-Йорку, щоб регулярно обмінюватися інформацією про хід роботи за різними напрямками та забезпечувати всесвітню підтримку ініціативи. Ці моменти також слугуватимуть для обговорення планування зустрічі 2026 року.

Крім того, буде створено консультативну раду, яка допомагатиме МКЧХ у формуванні стратегії всієї ініціативи та її різних напрямків роботи, а також у вирішенні потенційних викликів. Передбачається, що консультативна рада складатиметься з представників високого рівня від держав, національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та наукових кіл, які приєднаються до ради в особистій якості.

СІМ НАПРЯМКІВ РОБОТИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ МГП

Ініціатива складатиметься з семи паралельних тематичних напрямів роботи та передбачатиме консультації з державами, військовими структурами, національними товариствами, науковими експертами та іншими зацікавленими сторонами з метою напрацювання конкретних і практичних рекомендацій для подолання цих викликів.

Тематичні напрямки роботи, більш детально описані нижче, будуть розподілені на два блоки. Перший охоплюватиме три напрямки, спрямовані на ефективніше запобігання порушенням МГП: 1) збирання та поширення позитивного досвіду у сфері запобігання порушенням; 2) зміцнення національних комітетів та подібних інституцій з МГП; 3) посилення взаємозв'язків між МГП і миром. Другий блок буде присвячений окремим правовим питанням, що стосуються найбільш руйнівних наслідків сучасних і майбутніх конфліктів, і охоплюватиме чотири напрямки, покликані сприяти формуванню спільного розуміння для ефективного захисту під час збройних конфліктів: 4) захист цивільної інфраструктури; 5) захист лікарень і медичних закладів; 6) використання інформаційно-комунікаційних технологій у збройних конфліктах; 7) ведення бойових дій на морі.

Це далеко не повний перелік викликів МГП у сучасних збройних конфліктах. У цьому сенсі ініціатива — це не всеосяжний перегляд МГП, і вона не має на меті створення нових міжнародно-правових норм. Ініціатива — це спільне зусилля, спрямоване на зміцнення МГП, що доповнює підвищену увагу світу до просування порядку денного миру, посилення захисту цивільного населення та зміцнення систем глобального управління, що в сукупності дозволяє забезпечити ефективніше міжнародне співробітництво й захист постраждалих від збройних конфліктів.

Кожен напрямок матиме власне планування та проміжні результати, а також різні види консультацій з державами та іншими зацікавленими сторонами (національними товариствами Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, міжнародними організаціями, включаючи Організацію Об'єднаних Націй, науковцями, громадянським суспільством тощо). Передбачається, що кожен напрямок буде підтримуватися 2 або 3 державами, які виступатимуть в ролі співголів. Усі дискусії та консультації в рамках цієї всесвітньої ініціативи будуть залишатися неполітизованими і вестися не орієнтуючись на конкретні ситуації. Хоча всі робочі напрямки збиратимуть наявні найкращі практики з усього світу, вони не будуть прив'язані до конкретного контексту.

Усі робочі напрямки матимуть кінцевий продукт, який сприятиме досягненню загальної мети ініціативи — зміцненню поваги до МГП, і пропонуватимуть конкретні практичні заходи для держав і, де це доречно, інших суб'єктів.

Усі робочі напрямки будуть відкриті для всіх держав, оскільки ця всесвітня ініціатива має на меті універсальне охоплення, а також цілеспрямовані зусилля для забезпечення міжрегіональної участі. Передбачається, що держави висловлять зацікавленість у тому, щоб стати співголовами тематичних напрямків роботи.

Де доречно, МКЧХ співпрацюватиме з академічними установами або іншими партнерами, щоб вести змістовну роботу. Партнерів відбиратимуть на основі їхнього спеціалізованого досвіду з різних континентів, щоб забезпечити інтеграцію різних точок зору в рамках всієї ініціативи.

БЛОК 1

ПОСИЛЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕНЬ МГП

1. ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕНЬ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Сама філософія багатьох норм, що містяться в Женевських конвенціях, спрямована, у першу чергу, на запобігання порушенням МГП. Створення середовища, сприятливого для дотримання МГП, — це безперервний процес, який вибудовується крок за кроком, день за днем, і починається ще до початку конфлікту. З кожним ратифікованим міжнародним договором, кожним ухваленим законодавчим актом, кожним тренінгом, проведеним для військових і цивільних осіб, зміцнюються рамки і передовий досвід, які закріплюють дотримання норм як стандартну оперативну процедуру, що робить їх більш здатними протистояти зниженню поваги до МГП, коли виникає конфлікт.

Десятиліттями МКЧХ працює над підтримкою держав у ратифікації договорів та імплементації МГП у національне законодавство, практику і політику, структури і навчання. Завдяки постійному збору передового досвіду з усього світу, МКЧХ володіє величезним обсягом інформації та експертизою щодо того, що ефективно, а що — ні у запобіганні порушенням МГП. У сфері запобігання порушень були досягнуті значні успіхи, зокрема в інших сферах та інших галузях права, як з точки зору змісту, так і з точки зору методології. Наприклад, процвітають академічні дослідження структурної превенції, і досягнуто значного прогресу в розумінні поведінкових впливів, які можуть сприяти превентивним зусиллям. Дослідження «Коріння обмежень у війні» (Roots of Restraints in War Study), опубліковане МКЧХ у 2018 році, — одне з ключових. Паралельно дедалі більше організацій долучаються до превентивної роботи, вносячи свіже бачення та різноманітні методології у цю сферу.

Деякі з цих даних вже зібрані, що дозволило сформулювати чіткі рекомендації щодо запобігання порушенням МГП. Наприклад, імплементація міжнародних зобов'язань у національне законодавство, політику і практику становить основу для забезпечення дотримання МГП. Продовжують досліджуватися й інші аспекти, наприклад, взаємозв'язок між кількістю і якістю підготовки з питань МГП та дотриманням МГП.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи спиратиметься на накопичений у світі досвід запобігання порушенням МГП і досліджуватиме нові шляхи для цього. Основну увагу буде зосереджено на виявленні передового досвіду, успішних стратегій та методологій запобігання порушенням МГП, що дозволить розробити практичні, доказові рекомендації щодо створення середовища, сприятливого для дотримання МГП.

ПРОЦЕС

Процес об'єднає експертів з різних дисциплін (академічних кіл, громадянського суспільства, військових, практиків) для обміну знаннями, вивчення досвіду та сприяння визначенню ефективних стратегій запобігання порушенням МГП. На основі попереднього дослідження, спрямованого на виявлення поточних викликів у сфері запобігання порушенням МГП, під час серії зустрічей будуть розглянуті сучасні методології запобігання порушенням, проаналізовані успішні приклади дотримання МГП та сформульовані рекомендації щодо ефективних превентивних політик. Буде підготовлено публічний документ, який консолідує дискусії, висновки та практичні рекомендації трьох експертних зустрічей.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо запобігання порушенням МГП.

2. НАЦІОНАЛЬНІ КОМІТЕТИ З ПИТАНЬ МГП

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Національні комітети та подібні інституції з питань МГП — це консультативні органи, створені урядами для просування та імплементації МГП на національному рівні. Вони, як правило, складаються з представників різних урядових міністерств, як правило, закордонних справ, оборони та юстиції, у деяких випадках додаткових міністерств (освіти, внутрішніх справ), а також представників судової влади, національних товариств Червоного Хреста або Червоного Півмісяця і рідше — академічних кіл. Їхній склад і конкретні функції варіюються в різних країнах, залежно від національних пріоритетів і правових рамок.

Сьогодні у світі створено 119 таких комітетів. Однак лише близько половини з них функціонують ефективно. Мандати і функції активних наразі національних комітетів з питань МГП дуже різняться: від простого механізму координації між державними установами до консультативної ролі з широкого кола питань, пов'язаних з імплементацією на національному рівні. У випадках, коли вони мають ширші повноваження, національні комітети з питань МГП виявилися потужним інструментом для здійснення внутрішніх змін: ініціювання законодавчих реформ, підтримка ратифікації договорів, створення комплексних навчальних програм для внутрішньої аудиторії (військових, дипломатів, молоді тощо) та публікації добровільних звітів про імплементацію МГП на національному рівні.

Сьогодні національні комітети з питань МГП мають значний потенціал для того, аби бути ще більш ефективними у просуванні дотримання МГП. Виявлення передового досвіду, який веде до ефективних та орієнтованих на результат стратегій, а також позитивне наслідування серед національних комітетів з питань МГП з метою постійного прогресу в імплементації МГП на національному рівні, допомогло б у цьому напрямі.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи сприятиме обміну між державами передовим досвідом, який існує в усьому світі щодо мандату, складу, ролі та обов'язків національних комітетів з питань МГП. Результатом може стати розробка Універсальної хартії для національних комітетів та інших подібних інституцій з питань МГП. Вона не буде обов'язковою до виконання, але могла би слугувати керівництвом для підтримки національних комітетів з питань МГП у здійсненні чіткого впливу на імплементацію МГП на національному рівні і, зрештою, на його дотримання. Залежно від дискусій з національними комітетами з питань МГП, що відбуватимуться протягом дворічного процесу, додатковим результатом може стати створення Універсального альянсу — всесвітньої спільноти національних комітетів з питань МГП.

ПРОЦЕС

У першій половині 2025 року буде організована онлайн-конференція національних комітетів з питань МГП та інших подібних інституцій, щоб представити процес, запросити комітети приєднатися до нього й почати окреслювати різні сфери, які може охопити підсумковий документ. Потім за цим тематичним напрямком роботи проводитимуться регіональні зустрічі національних комітетів з питань МГП та подібних інституцій, організовані протягом 2025 року в усіх регіонах. Держави, які не мають національного комітету з питань МГП, але зацікавлені у його створенні, також будуть запрошені. Ці регіональні зустрічі дадуть можливість визначити конкретні стандарти, яких повинні прагнути дотримуватися національні комітети з питань МГП. На другому етапі всі рекомендації, зроблені під час регіональних зустрічей, будуть передані всім комітетам для подальшого зворотного зв'язку. Перший проект можливої хартії буде представлений під час всесвітньої зустрічі національних комітетів з питань МГП, яку планується провести в першій половині 2026 року.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації (можливо, у формі Універсальної хартії для національних комітетів з питань МГП) щодо мандату, складу, ролі та обов'язків національних комітетів з питань МГП.
- Можливо, створення Універсального альянсу національних комітетів з питань МГП.

3. МГП І МИР

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Нині у світі налічується понад 120 активних збройних конфліктів, у яких беруть участь понад 60 держав і 120 недержавних збройних груп. Зростання кількості збройних конфліктів відбувається переважно в країнах, які вже постраждали від інших збройних конфліктів, і покоління людей живуть у таких затяжних ситуаціях конфліктів десятиліттями. Таке різке збільшення кількості конфліктів призводить до катастрофічних гуманітарних та екологічних наслідків, які тривають роками і десятиліттями після припинення бойових дій. Паралельно з цим, нехтування МГП створює додаткові перешкоди на шляху до миру.

Оскільки держави і народи прагнуть до тривалого миру та безпеки, цілком логічно, що, зменшуючи людські, суспільні, екологічні й економічні втрати від війни, дотримання МГП сприяє створенню сприятливого для миру середовища, яке здатне розірвати нескінченні цикли насильства.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи визначить деякі зв'язки між дотриманням МГП і миром, демонструючи, зокрема, що, за умови дотримання, МГП — це ефективний інструмент деескалації, створення простору для переговорів про мир і підтримання миру в довгостроковій перспективі. Він буде зосереджений на МГП і мирі в три етапи: до збройного конфлікту (в мирний час); під час збройного конфлікту; і в постконфліктний період.

ПРОЦЕС

Цей напрямок роботи складатиметься із серії зустрічей за участю експертів і держав. На першій зустрічі буде розглянуто, як дотримання зобов'язань МГП у мирний час сприяє забезпеченню стабільності, зокрема, будуть розглянуті питання імплементації на національному рівні та роззброєння. Друга зустріч буде присвячена питанням, пов'язаним з тим, як дотримання МГП може сприяти деескалації, посередництву і мирним переговорам під час збройного конфлікту. Вона охопить обговорення таких питань, як те, як порушення МГП сприяють радикалізації та екстремізму, що, і собі, призводить до подальшого насильства, і як можна враховувати МГП у переговорах, спрямованих на досягнення миру, та як воно може їм допомогти. Третя зустріч експертів буде присвячена питанням дотримання МГП у постконфліктний період як елементу довгострокової стабільності. Багато зобов'язань в рамках МГП продовжують застосовуватися навіть після припинення бойових дій, охоплюючи, серед іншого, репатріацію військовополонених і цивільних інтернованих осіб та/або переслідування за воєнні злочини. Ці зобов'язання за МГП можуть сприяти певному завершенню, що дозволяє громадам рухатися далі та створювати умови, сприятливі для встановлення тривалого миру.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо використання внеску МГП у досягнення миру.

БЛОК 2

РОЗБУДОВА СПІЛЬНОГО РОЗУМІННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

4. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Сучасні збройні конфлікти, особливо в міських умовах, характеризуються широкомасштабним руйнуванням приватної та державної цивільної власності та інфраструктури.

Відповідно до принципів розрізнення і пропорційності, що передбачені за МГП, цивільні об'єкти захищаються від нападів і надмірної шкоди; відповідно до принципу запобіжних заходів, сторони збройних конфліктів повинні вживати всіх можливих запобіжних заходів, щоб уникнути або звести до мінімуму шкоду цивільним об'єктам.

Розбіжність між основним положенням про те, що цивільне майно повинно бути захищене від наслідків війни, і реальністю, яку ми спостерігаємо сьогодні, ставить питання про те, як ці правила тлумачаться й застосовуються. Зокрема, конкретні межі визначення «військової цілі» за МГП потребують роз'яснення і практичних рекомендацій. Визначення військової цілі — це стрижень мети і здатності МГП регулювати бойові дії з метою захисту цивільного населення.

Наприклад, сучасні збройні конфлікти викликають серйозне занепокоєння щодо завдання ударів по об'єктах, які одночасно використовуються цивільними та військовими (так звані «об'єкти подвійного використання»), а також по об'єктах, які не мають прямого зв'язку з бойовими можливостями супротивника, але підтримують його воєнні зусилля.

Виклики також виникають з точки зору запобіжних заходів, яких необхідно вжити для забезпечення дотримання принципу розрізнення під час бойових дій, зокрема, з точки зору визначення та верифікації цілей, а також коли інфраструктура використовується одночасно цивільними та військовими.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи буде спрямований на уточнення понять цивільних об'єктів і військових цілей та сприятиме посиленню захисту цивільної інфраструктури під час збройного конфлікту.

ПРОЦЕС

Цей напрямок роботи складатиметься щонайменше з двох зустрічей експертів, зокрема військових, урядових, академічних та інших експертів, а також представників міжнародних і неурядових організацій з усіх регіонів світу. Для підготовки до цих зустрічей експертам буде надіслано опитувальник і надано довідкові документи.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо захисту цивільної інфраструктури під час бойових дій

5. ЛІКАРНІ: ДОСЯГНЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Лікарні та інші медичні заклади виконують функцію порятунку життя поранених і хворих людей, незалежно від того, чи це «свої», чи «чужі». З моменту зародження у 1864 році, міжнародні договори у сфері МГП передбачають спеціальний захист медичних установ, спрямований на забезпечення виконання ними медичних функцій без нападів або іншого військового втручання. Незважаючи на всеосяжну кодифікацію цих правил у Женевських конвенціях 1949 року і Додаткових протоколах 1977 року, напади на медичні установи та їх неналежне використання були характерною рисою збройних конфліктів протягом останніх десятиліть. МКЧХ відреагував на це вкрай тривожне явище ще у 2011 році, виступивши з історичною ініціативою «Охорона здоров'я в небезпеці» (Healthcare in Danger). Розвиваючи цю ініціативу, Рада Безпеки ООН у 2016 році прийняла Резолюцію 2286 про захист поранених і хворих, медичного персоналу, установ і транспорту під час збройних конфліктів.

Озираючись на ситуацію у 2024 році, очевидно, що захист лікарень та інших медичних закладів залишається вкрай проблематичним: Система спостереження за нападами на заклади охорони здоров'я Всесвітньої організації охорони здоров'я повідомляє про сотні нападів за перші місяці 2024 року в країнах, охоплених збройними конфліктами. Руйнування лікарень і медичних закладів має нищівні негайні та довгострокові наслідки.

Згідно з МГП, спеціальний захист — це правило, а втрата такого захисту — виняток, оскільки лікарні можуть втратити захист, якщо їх використовують для вчинення дій, що завдають шкоди ворогу. Такі дії часто становлять конкретні порушення МГП. Але це не означає, що реагування на такі дії вільне від будь-яких обмежень. МГП передбачає, що за таких обставин необхідно робити попередження, а також застосовувати правила розрізнення, пропорційності та запобіжних заходів, які мають слугувати обмеженню заподіяної шкоди. Останніми роками сторони збройних конфліктів з тривожною частотою стверджують, що лікарні використовуються таким чином, що вони втрачають захист від нападів. Дальші напади часто призводять до величезних руйнувань і залишають заклади без можливості продовжувати функціонувати. Було б корисно з'ясувати, як сторони збройних конфліктів тлумачать і виконують суворі умови, котрі повинні бути виконані, перш ніж можна буде здійснити напад або іншу військову операцію проти медичного закладу, який втратив захист.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи буде спрямований на те, щоб підтвердити силу захисту лікарень в рамках МГП шляхом роз'яснення деяких концепцій, котрі лежать в основі спеціального захисту медичних установ за МГП. Це буде зроблено з метою вплинути на поведінку сторін, що воюють, щоб уникнути або звести до мінімуму напади на лікарні, звести до мінімуму втручання в їхні медичні функції та уникнути неналежного використання таких об'єктів. Цей напрямок також може дослідити процедурні шляхи для кращого захисту лікарень.

ПРОЦЕС

Цей напрямок роботи охоплюватиме серію консультацій з державами, агентствами ООН, гуманітарними організаціями та академічними колами. Консультації будуть спрямовані на обговорення наявних рекомендацій щодо захисту лікарень, роз'яснення чинного права та вироблення спільного розуміння ключових понять.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо захисту лікарень під час збройного конфлікту.

6. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Наш дедалі більш оцифрований і пов'язаний світ надає величезні можливості в соціальній, економічній, гуманітарній та інформаційно-комунікаційній сферах, а також у сфері розвитку. Під час збройних конфліктів зв'язок і доступ до інформації можуть допомогти врятувати і покращити життя. Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) незамінні для надання основних товарів і послуг цивільному населенню, а також для пошуку й отримання інформації про те, де можна знайти безпеку, допомогу та для підтримки родинних зв'язків.

Водночас використання ІКТ як засобів і методів ведення війни може мати спустошливий вплив на людей і суспільства. Нещодавні конфлікти стали свідками безпрецедентної кількості кібероперацій державних і недержавних суб'єктів, спрямованих на об'єкти критично важливої цивільної інфраструктури (наприклад, електро- чи водопостачання); шкідливої інформації, що спричиняє порушення МГП або підбурює до них; а також діяльності в сфері ІКТ, що підриває медичну та гуманітарну роботу. Те, що ми спостерігаємо сьогодні, ризикує стати передвісником майбутнього: з цифровізацією суспільства зловмисна діяльність з використанням ІКТ під час збройних конфліктів стане дедалі більшим занепокоєнням для цивільного населення.

Хоча сьогодні широко визнано, що МГП застосовується до використання ІКТ в контексті збройних конфліктів, спільне розуміння того, як існуючі норми МГП обмежують кібероперації та іншу зловмисну діяльність з використанням ІКТ під час збройних конфліктів, ще належить знайти, розвинути або поглибити.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи буде спрямований на досягнення згоди між державами щодо того, як МГП накладає обмеження на діяльність у сфері ІКТ під час збройних конфліктів, щоб захистити цивільне населення від шкоди. Він буде зосереджений на ключових правових питаннях, охоплюючи обмеження, які МГП накладає на діяльність в сфері ІКТ, що виводить з ладу цивільні об'єкти, пошкоджує або знищує цивільні дані, а також перешкоджає медичній та гуманітарній роботі. Він також буде спрямований на формування спільного розуміння обмежень на основі МГП щодо поширення шкідливої інформації, а також того, як МГП регулює участь приватних суб'єктів у кіберопераціях під час збройних конфліктів.

ПРОЦЕС

Цей напрямок роботи складатиметься із серії консультацій. Він буде зосереджений на низці особистих зустрічей у Женеві, на які будуть запрошені всі постійні представництва, доповнених, за необхідності, неформальними віртуальними зустрічами, орієнтованими на експертів у столицях, експертними консультаціями та регіональною або двосторонньою взаємодією. У 2025 році основна увага буде зосереджена на сприянні обміну думками між державами, а також внеску зацікавлених сторін щодо обмежень, які МГП накладає на діяльність в галузі ІКТ під час збройних конфліктів, з метою визначення бажаного результату. На другому етапі, спираючись на цей обмін думками, напрямок роботи перейде до розробки бажаних результатів.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо забезпечення захисту, який МГП надає цивільному населенню та іншим захищеним особам і об'єктам від небезпеки, що виникає внаслідок використання ІКТ під час збройних конфліктів.

7. МОДЕРНІЗАЦІЯ МОРСЬКОЇ ВІЙНИ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ

Морські операції відіграли важливу роль у багатьох сучасних збройних конфліктах. Крім того, стрімкий технологічний прогрес трансформував способи ведення війни на морі, запровадивши нові тактики, можливості та труднощі. Як наслідок, багато держав все частіше замислюються над своїми юридичними зобов'язаннями щодо забезпечення надійного захисту цивільного населення та цивільної інфраструктури в усіх середовищах ведення бойових дій. Сюди входять міркування щодо захисту цивільних моряків і торговельного судноплавства, збереження морського середовища та пом'якшення впливу сучасних широкомасштабних військових операцій на морі на цивільне населення та ресурси.

ЦІЛЬ

Цей напрямок роботи буде спрямований на розгляд й акцентування уваги на кількох важливих гуманітарних питаннях, що виникають в результаті сучасних морських конфліктів, таких як захист критично важливої цивільної інфраструктури та цивільних осіб у всіх сферах, захист поранених, хворих, осіб, що зазнали корабельної аварії та загиблих військовослужбовців на морі, вплив на довкілля і безпека торгового судноплавства. Він відобразатиме нагальну потребу підтвердити, уточнити і навіть посилити міжнародні правила, що регулюють сучасні збройні конфлікти на морі.

ПРОЦЕС

Після підготовки довідкових документів щодо деяких відповідних концепцій у праві морської війни та збору наявної практики держав буде організовано серію консультацій з державами та експертами. Метою консультацій буде обговорення та підтвердження важливості того, щоб норми, які регулюють сучасні збройні конфлікти на морі, належним чином захищали людей та об'єкти від небезпеки, що виникає в результаті морської війни. Результати консультацій будуть зібрані в керівному документі, в якому будуть розроблені параметри для зменшення людських втрат під час морської війни.

Керівний документ буде спрямований на інформування будь-якого процесу підтвердження і роз'яснення, пов'язаного з правом морської війни. Це, зокрема, охоплює поточний процес оновлення Посібника Сан-Ремо 1994 року зі збройних конфліктів на морі, який триватиме паралельно зі Всесвітньою ініціативою і який отримає користь від такого керівництва, одночасно сприяючи визначенню критичних гуманітарних проблем, що виникають у сучасних морських конфліктах.

ПРАКТИЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Конкретні та практичні рекомендації щодо забезпечення захисту людей та об'єктів від небезпек, що виникають під час сучасних морських війн, з метою уникнення людських жертв.

УЧАСТЬ ДЕРЖАВ В ІНІЦІАТИВІ

Усі тематичні напрямки роботи будуть відкриті для всіх держав, оскільки ця всесвітня ініціатива має на меті універсальне охоплення з цілеспрямованими зусиллями для забезпечення міжрегіональної участі.

Зокрема, будь-яка держава, яка висловить зацікавленість приєднатися до ініціативи та зробити свій внесок у досягнення спільної мети зміцнення дотримання МГП і захисту осіб та об'єктів під час збройного конфлікту, буде запрошена до участі. Формального процесу інтеграції держав не передбачається: приєднання до ініціативи ґрунтуватиметься на рішенні держави брати активну й конструктивну участь в одному або декількох тематичних напрямках роботи, залежно від інтересів і можливостей такої держави.

Тому держави, що зацікавлені приєднатися до ініціативи, повинні висловити свою зацікавленість МКЧХ, зокрема вказати, в якому(их) робочому(их) напрямку(ах) вони особливо зацікавлені. Приєднання до ініціативи може бути здійснене через офіційну заяву, що підтверджує політичну підтримку держави зміцнення поваги до МГП, через пропозицію стати співголовою якогось з тематичних напрямків роботи, через пропозицію провести консультації або через підтримку ініціативи в будь-який інший відповідний спосіб.

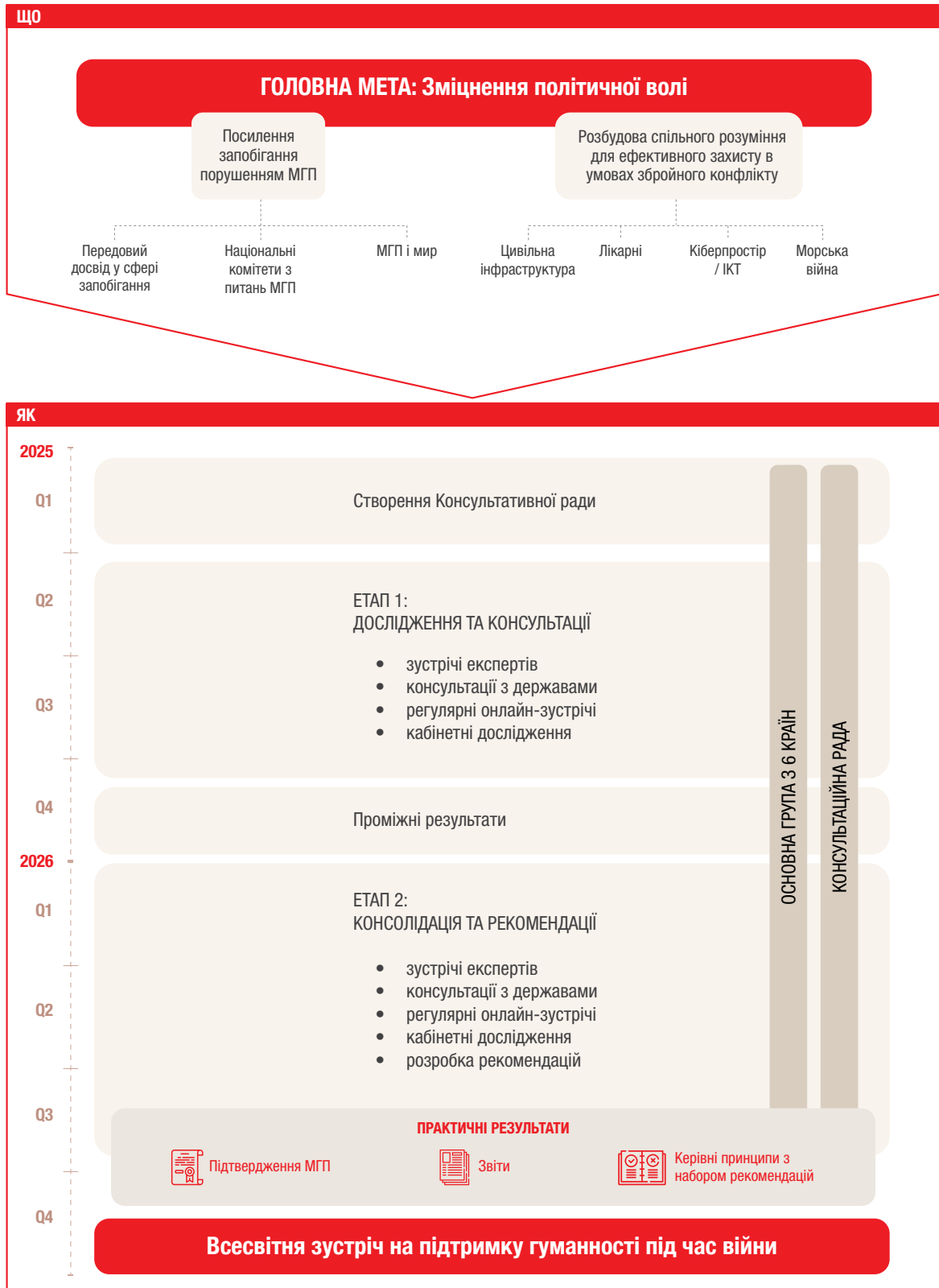
КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Щоб отримати додаткову інформацію або з будь-яких питань, будь ласка, звертайтеся до МКЧХ за адресою: ihlinitiative@icrc.org

ДОДАТОК I

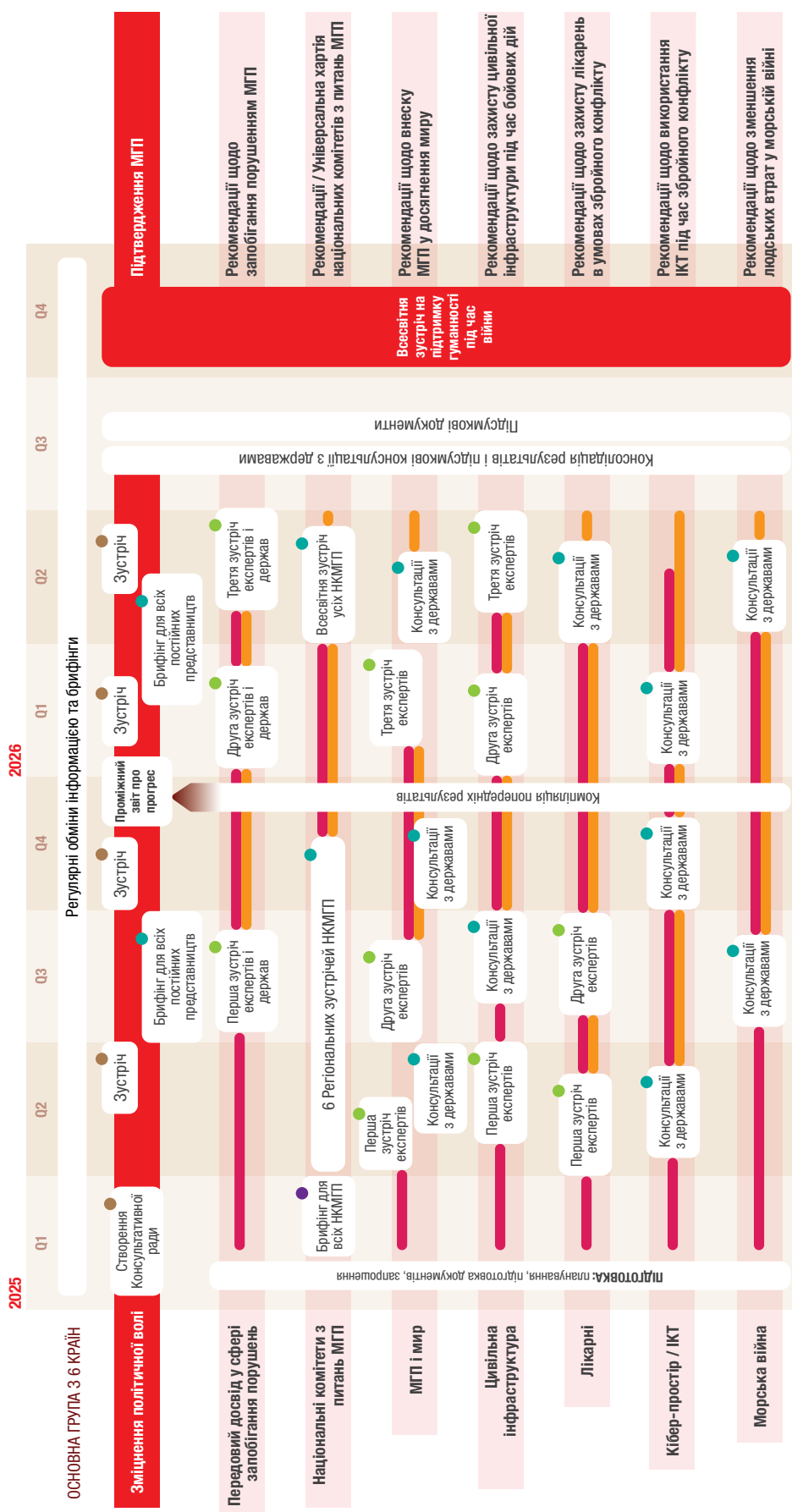
СХЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВСЕСВІТНЬОЇ ІНІЦІАТИВИ

Всесвітня ініціатива посилення політичної підтримки міжнародного гуманітарного права

ЧАСОВІ РАМКИ

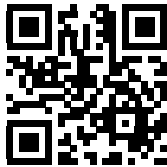
ВСЕСВІТНЯ ІНІЦІАТИВА ПОСИЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

- Кабінетні дослідження, онлайн-інтерв'ю з експертами, збір практики
- Онлайн зустрічі держав
- Особисті консультації з державами
- Зустрічі експертів (технічний рівень)
- Консолідація результатів, підготовка підсумкових звітів і попередніх висновків
- Консультаційна рада

* Будь ласка, зверніть увагу, що ці часові рамки лише орієнтовні, точна кількість і дати зустрічей та консультацій будуть повідомлені в належний час. Крім того, що вказано тут, МКЧХ буде використовувати низку регіональних і всесвітніх зустрічей з питань МГП для проведення консультацій з державами щодо різних напрямків роботи.

По всьому світу МКЧХ допомагає людям, які постраждали від збройних конфліктів та іншого насильства, роблячи все можливе, аби захистити їхнє життя і гідність та полегшити їхні страждання, часто разом зі своїми партнерами з Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Організація також прагне запобігти стражданням, просуваючи та зміцнюючи гуманітарне право і відстоюючи універсальні гуманітарні принципи.

- blogs.icrc.org/ua
- facebook.com/ICRCUA
- twitter.com/ICRC_ua
- t.me/ICRCinUkraine

МКЧХ

Міжнародний Комітет Червоного Хреста
19, avenue de la Paix
1202 Женева, Швейцарія
Тел.: +41 22 734 60 01
shop.icrc.org
© ICRC, листопад 2024 р.